

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHUNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hóa

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO HOA KỲ

TRIỂN VỌNG KINH TẾ, 5/2001

CUỘC CHIẾN CHỐNG NẠN RỬA TIỀN

NHỮNG HẬU QUẢ CỦA NẠN RỬA TIỀN VÀ TỘI PHẠM TÀI CHÍNH.

John McDowell - Cố vấn chính sách cao cấp và Gary Novis - Nhà phân tích chương trình Cục Phòng chống Ma túy Quốc tế và Các Vấn đề về Thực thi Luật, Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ

Hai quan chức Bộ Ngoại giao này cho rằng nạn rửa tiền gặm nhấm nền kinh tế của đất nước, chính phủ và sự thịnh vượng của xã hội.

Hai vị quan chức này - Cố vấn Chính sách Cao cấp John McDowell và nhà phân tích chương trình Gary Novis, Cục Phòng chống Ma túy Quốc tế và các Vấn đề về Thực thi Pháp luật - nói rằng thực tế này làm sai lệch quá trình hoạch định chính sách kinh doanh, làm tăng nguy cơ phá sản của các ngân hàng, làm mất đi vai trò kiểm soát các chính sách kinh tế của chính phủ, tổn hại đến danh tiếng của một quốc gia, và khuyến khích người dân buôn bán thuốc phiện, buôn lậu và các hoạt động tội phạm khác.

Họ cho rằng giờ đây những tên tội phạm rửa tiền đã đạt tới công nghệ cao, thì chúng ta càng phải có sự hợp tác quốc tế chặt chẽ để kiểm soát chúng.

Rửa tiền là một cách phạm tội để đảm bảo rằng cuối cùng thì những số tiền bất chính được thanh toán hết. Giới tội phạm, dù đó là những kẻ buôn bán thuốc phiện, những tên tội phạm có tổ chức, những tên khủng bố, những tên buôn bán vũ khí, những kẻ tống tiền hay những kẻ làm giả thẻ tín dụng, đều rất cần che dấu nguồn gốc của những khoản tiền bất chính để tránh sự phát hiện và nguy cơ bị truy tố khi chúng sử dụng những khoản tiền này.

Nạn rửa tiền tác động rất nhiều tới hiệu quả hoạt động của các hình thức tội phạm xuyên quốc gia có tổ chức. Những nỗ lực chống rửa tiền được đưa ra để ngăn chặn hay giới hạn khả năng của giới tội phạm có thể sử dụng những nguồn tiền phi nghĩa của chúng là những yếu tố quan trọng và có hiệu quả của chương trình chống tội phạm.

Nhìn chung nạn rửa tiền bao gồm cả một loạt các giao dịch nhằm che giấu nguồn tài sản tài chính để những tài sản này được sử dụng không cần phải thỏa thuận với giới tội phạm - những kẻ đang cố gắng sử dụng chúng.

Những giao dịch này thường được chia thành 3 giai đoạn: (1) sắp đặt - quá trình sắp đặt nguồn tiền bất hợp pháp vào các tổ chức tài chính thông qua tiền đặt cọc, ký quỹ, chuyển tiền hoặc những phương tiện khác; (2) phân loại - quá trình tách nguồn tiền bất chính khỏi nguồn gốc của chúng qua việc sử dụng một loạt giao dịch tài chính phức tạp; và (3) gộp lại - quá trình dùng sự giao dịch có vẻ hợp pháp để che giấu nguồn tiền bất hợp pháp. Bằng những quá trình này, tội phạm chuyển nguồn tiền có được từ những hoạt động bất hợp pháp thành tiền với nguồn gốc có vẻ là hợp pháp.

Nạn rửa tiền có thể phá huỷ nền kinh tế, an ninh và gây ra những hậu quả xấu cho xã hội. Nó khuyến khích buôn bán ma tuý, khủng bố, buôn bán vũ khí trái phép, quan chức nhà nước tham nhũng và những hoạt động tội phạm khác. Tội phạm ngày càng gia tăng ở phạm vi quốc tế và những khía cạnh tài chính của tội phạm đã trở nên ngày càng phức tạp do sự tiến bộ nhanh chóng của công nghệ và toàn cầu hóa của ngành dịch vụ tài chính.

Cùng với việc tạo điều kiện thuận lợi cho thương mại hợp pháp, những hệ thống tài chính hiện đại cũng cho phép tội phạm luân chuyển hàng triệu đô la bằng cách sử dụng những máy tính cá nhân và những đĩa vệ tinh. Bởi vì nạn rửa tiền đã có cơ sở là quy mô của hệ thống và hoạt động tài chính hiện có, việc lựa chọn các phương tiện rửa tiền của bọn tội phạm chỉ còn phụ thuộc vào khả năng sáng tạo của chúng. Tiền được rửa qua các điểm đổi tiền, các trung tâm môi giới chứng khoán, những kẻ buôn bán vàng, các sòng bài, những kẻ buôn bán ô tô, các công ty bảo hiểm và các công ty thương mại. Sự dễ dãi của hệ thống ngân hàng tư nhân, ngân hàng hải ngoại, các công ty vỏ bọc, những khu vực mậu dịch tự do, hệ thống hữu tuyến và tài chính thương mại, tất cả đều có thể che đậy những hoạt động bất hợp pháp. Bằng những cách đó, tội phạm rửa tiền thao túng hệ thống tài chính cả ở Hoa Kỳ và các nước khác.

Nếu không kiểm soát được, nạn rửa tiền có thể ăn mòn toàn bộ tổ chức tài chính của một nước. Do sự liên kết của thị trường tư bản, nạn rửa tiền gây ra những ảnh hưởng bất lợi tới tỉ giá của đồng tiền và tỉ lệ lãi xuất. Và cuối cùng, những khoản tiền được rửa thâm nhập vào hệ thống tài chính toàn cầu, nơi chúng có thể làm suy yếu nền kinh tế và đồng tiền của một quốc gia. Như vậy nạn rửa tiền không chỉ là vấn đề của các cơ quan thực thi pháp luật, mà còn đe dọa nghiêm trọng nền an ninh quốc gia và quốc tế.

NHỮNG THỊ TRƯỜNG MỚI NỔI DỄ BỊ TỔN THƯƠNG

Nạn rửa tiền không chỉ là một vấn đề của các thị trường tài chính lớn và trung tâm tài chính của thế giới mà còn là một vấn đề đối với những thị trường mới nổi. Quả vậy, bất kỳ quốc gia nào trong hệ thống tài chính quốc tế đều bị nguy hiểm. Vì các thị trường mới nổi mở cửa các khu vực tài chính và kinh tế, nên chúng ngày càng trở thành cái đích dễ nhắm đối với các hoạt động rửa tiền.

Những nỗ lực ngày càng tăng của các chính phủ ở những thị trường tài chính lớn và những trung tâm tài chính quốc tế nhằm chống lại hoạt động rửa tiền lại khuyến khích những kẻ rửa tiền chuyển các hoạt động của chúng sang những thị trường mới nổi. Như bằng chứng cho điều này là sự luân chuyển tiền mặt ngày càng tăng qua biên giới để tới những thị trường quản lý lỏng lẻo trong việc phát hiện việc rửa tiền vào hệ thống tài chính và sự đầu tư đang gia tăng của những nhóm tội phạm có tổ chức vào bất động sản và kinh doanh trong những thị trường đang nổi.

Việc xem xét kỹ hơn một số ảnh hưởng tiêu cực này trong cả nền kinh tế vi mô và vĩ mô lý giải tại sao nạn rửa tiền lại là một mối đe dọa nghiêm trọng, đặc biệt là ở những thị trường đang nổi.

TÁC ĐỘNG KINH TẾ CỦA NẠN RỬA TIỀN.

Làm suy yếu khu vực kinh tế tư nhân hợp pháp: Một trong những tác động kinh tế vi mô nghiêm trọng nhất của rửa tiền là ở khu vực tư nhân. Những kẻ rửa tiền dùng những công ty nguy trang để trộn lẫn khoản tiền từ những hoạt động bất chính với những khoản tiền hợp pháp để che dấu khoản tiền bất chính. Ví dụ như ở Hoa Kỳ, tội phạm có tổ chức đã dùng những cửa hàng bán pizza để che đậy những khoản tiền bất chính từ buôn bán heroin. Những công ty nguy trang này có thể tiếp cận với những nguồn tiền bất chính và những nguồn tiền này bao cấp toàn bộ sản phẩm và dịch vụ của công ty ở mức độ thấp hơn tỷ giá thị trường.

Trong một số trường hợp những công ty nguy trang này có thể đưa ra những sản phẩm với giá thấp hơn giá thành sản xuất. Do vậy những công ty nguy trang có lợi thế cạnh tranh hơn so với những công ty hợp pháp nhằm thu hút vốn từ thị trường tài chính. Điều này làm cho những doanh nghiệp hợp pháp rất khó khăn nếu không muốn nói là không thể cạnh tranh lại được với những công ty nguy trang với nguồn vốn được bao cấp, một tình huống mà các tổ chức tội phạm có thể gây hại cho đa số các doanh nghiệp tư nhân.

Rõ ràng là sự quản lý của những công ty tội phạm này không phù hợp với những nguyên tắc của các doanh nghiệp hợp pháp trong thị trường tự do truyền thống, điều này sẽ có những ảnh hưởng tiêu cực đến kinh tế vĩ mô.

Làm suy yếu toàn bộ thị trường tài chính: Tổ chức tài chính dựa vào các nguồn tiền bất chính gặp nhiều thử thách trong việc quản lý một cách thích đáng tài sản, tiền nợ và sự hoạt động của nó. Ví dụ như một số lượng lớn tiền được rửa có thể được chuyển đến một tổ chức tài chính nhưng sau đó lại biến mất một cách đột ngột, không thông báo, qua sự chuyển giao hữu tuyến để đối phó với những nhân tố phi thị trường như những hoạt động nhằm thực thi luật pháp. Điều này có thể gây ra những vấn đề cho khả năng thanh toán tiền mặt và hoạt động của các ngân hàng.

Thực tế, những hoạt động phạm tội đã liên kết với một số ngân hàng thua lỗ trên toàn cầu, bao gồm cả Ngân hàng Internet đầu tiên, Ngân hàng của Khối cộng đồng chung Châu Âu. Hơn nữa, một số cuộc khủng hoảng tài chính trong những năm 90 – như sự lừa đảo, nạn rửa tiền, những vụ ăn hối lộ ở BCCI và sự sụp đổ năm 1995 của ngân hàng Barings như là một kế hoạch bắt nguồn từ sự liêu lĩnh do những người kinh doanh ở những công ty được bao cấp thực hiện – có những yếu tố lừa đảo hoặc tội phạm nghiêm trọng.

Làm mất sự kiểm soát chính sách kinh tế: Michel Camdessus, cựu Giám đốc điều hành Quỹ tiền tệ quốc tế, đã dự tính rằng quy mô to lớn của nạn rửa tiền đã chiếm từ 2 đến 5 % tổng sản lượng quốc nội của thế giới, hay ít nhất 600,000 triệu đôla. Tại một số nước có những thị trường mới nổi, những khoản tiền bất hợp pháp này làm cho ngân khố của chính phủ nhỏ lại, kết quả là chính phủ mất quyền kiểm soát chính sách kinh tế. Thực vậy, trong một số trường hợp, số lượng khổng lồ của những tài sản có được do rửa tiền có thể được sử dụng để làm lũng đoạn thị trường trong khu vực và thậm chí cả những nền kinh tế nhỏ.

Nạn rửa tiền có thể tác động bất lợi đến đồng tiền và tỉ lệ lãi suất vì những kẻ rửa tiền tái đầu tư vào những tổ chức mà âm mưu của chúng ít có khả năng bị phát hiện, hơn là đầu tư vào những nơi mà tỉ lệ lợi nhuận cao. Và nạn rửa tiền có thể làm tăng mối đe dọa về sự bất ổn của đồng tiền do không xác định được nguồn gốc của những sự sai lệch trong giá cả của tài sản và hàng hóa.

Tóm lại, nạn rửa tiền và tội phạm tài chính có thể gây ra những thay đổi khôn lường trong nhu cầu về tiền và sự biến đổi gia tăng trong luồng vốn quốc tế, tỉ lệ lãi suất và tỉ giá hối đoái. Bản chất không lường trước được của nạn rửa tiền, cùng với sự mất quyền kiểm soát chính sách đi kèm theo nó có thể làm cho chúng ta khó có thể có được một chính sách kinh tế lành mạnh.

Sự sai lệch và mất ổn định về kinh tế: Những kẻ rửa tiền không quan tâm đến việc tạo ra lợi nhuận từ những khoản đầu tư bằng việc bảo vệ những khoản tiền của chúng. Vì thế, chúng "đầu tư" vốn vào các hoạt động không cần thiết phải mang lại lợi ích về kinh tế ở những nước lưu giữ những khoản tiền của chúng. Hơn thế, sự tăng trưởng kinh tế phải bị tổn hại vì tội phạm rửa tiền và tài chính chuyển vốn từ những đầu tư lành mạnh vào những đầu tư chất lượng thấp có thể che giấu các khoản tiền bất chính. Ví dụ như tại một số nước, các ngành công nghiệp như xây dựng và khách sạn được cung cấp tài chính không phải do những đòi hỏi thực tế mà là do những lợi ích trước mắt của những kẻ rửa tiền. Khi những ngành này không còn phù hợp với những kẻ rửa tiền, thì chúng bị loại bỏ, gây ra sự sụp đổ và những thiệt hại khổng lồ cho những nền kinh tế không thể chịu được những tổn thất như vậy.

Gây tổn hại đến ngân khố quốc gia: Nạn rửa tiền làm giảm nguồn thu từ thuế của chính phủ, bởi vậy nó trực tiếp làm phương hại đến những người đóng thuế chân chính. Nó cũng làm cho việc thu thuế của chính phủ trở nên khó khăn hơn. Nhìn chung việc tổn hại đến ngân khố quốc gia có nghĩa là tỉ lệ thuế cao hơn so với thông thường nếu những khoản tiền phạm tội không phải trả thuế là hợp pháp.

Rủi ro của những nỗ lực tư nhân hóa: Rửa tiền đe dọa những nỗ lực của nhiều quốc gia nhằm cải cách nền kinh tế của mình bằng việc tư nhân hóa. Các tổ chức tội phạm có nhiều tiền để trả giá cao hơn những người mua hợp pháp để mua những doanh nghiệp nhà nước. Hơn nữa, trong khi sự khởi đầu của tư nhân hóa thường mang lại lợi ích

kinh tế thì chúng cũng chính là phương tiện của việc rửa tiền. Trước đây những kẻ rửa tiền thường mua những bến du thuyền, khách sạn, sòng bài và ngân hàng để che đậy những khoản tiền bất chính và để đẩy mạnh những hoạt động tội phạm của chúng.

Nguy cơ tổn hại danh tiếng: Các quốc gia không thể chấp nhận được việc tiếng tăm và những công ty tài chính của họ bị một tổ chức rửa tiền làm ô ố đặc biệt là trong nền kinh tế toàn cầu ngày nay. Niềm tin vào thị trường và vào vai trò nổi bật của lợi nhuận bị xói mòn do nạn rửa tiền và những tội phạm tài chính như rửa những khoản tiền bất chính, gian lận tài chính lan rộng, buôn bán những thông tin mật, và tham ô. Tiếng xấu từ những hoạt động như vậy đã làm giảm những cơ hội hợp pháp và sự tăng trưởng bền vững trong khi đó lại thu hút những tổ chức tội phạm quốc tế với tiếng xấu và những mục tiêu ngắn hạn. Điều này có thể làm suy yếu sự phát triển và tăng trưởng về kinh tế. Hơn nữa, một khi đất nước đã bị tiếng xấu về tài chính, thì việc gây dựng lại tiếng tăm là rất khó khăn và cần nguồn lực đáng kể của chính phủ để giải quyết vấn đề mà lẽ ra đã có thể ngăn ngừa với sự kiểm soát chống lại nạn rửa tiền.

NHỮNG CÁI GIÁ PHẢI TRẢ VỀ MẶT XÃ HỘI.

Có những nguy cơ và những cái giá rất đắt phải trả về mặt xã hội có liên quan đến nạn rửa tiền. Nạn rửa tiền là một quá trình quan trọng đối với những kẻ phạm tội. Nó cho phép những kẻ buôn bán ma túy, những tên buôn lậu và những kẻ phạm tội khác mở rộng hoạt động của mình. Nó làm cho chi phí của chính phủ tăng lên để chống lại những hậu quả nghiêm trọng do việc rửa tiền gây ra, đó là các yêu cầu về việc thực thi pháp luật gia tăng và những chi phí cho việc chăm sóc sức khoẻ (ví dụ như điều trị những người nghiện ma túy).

Trong số những tác động tiêu cực khác đến nền kinh tế xã hội, việc rửa tiền còn chuyển quyền lực kinh tế từ thị trường, chính phủ và từ mọi người dân sang những tên tội phạm. Tóm lại, nó lại quay về với câu ngạn ngữ cổ rằng tội ác không phải trả giá cho những gì chúng gây ra.

Hơn nữa toàn bộ quyền lực về kinh tế đổ dồn vào những tên tội phạm bằng việc rửa tiền lại gây ra nạn tham nhũng ở mọi bộ phận của xã hội. Trong trường hợp nghiêm trọng thì nó có thể dẫn đến việc nắm giữ chính phủ hợp pháp.

Nhìn chung nạn rửa tiền đặt ra cho cộng đồng thế giới những thử thách khó khăn và phức tạp. Thật vậy, tính chất toàn cầu của nạn rửa tiền đòi hỏi phải có sự hợp tác và những chuẩn mực quốc tế nếu chúng ta muốn giảm khả năng rửa tiền của những tên tội phạm và việc thực hiện những hành vi tội phạm của chúng.

Toàn văn bằng tiếng Anh: <http://usinfo.state.gov/journals/ites/0501/ijee/state1.htm>